

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 22. juulil 1972

Nr. 55 (3743)

14. aastakäik

Põrandaalune leht: RAHVUSLIK RINNE EESTIS TEGUTSEB

NEW YORK (VES) — USA Moskva-korrespondent Charlotte Saikovski kirjutab, et viimases põrandaaluses "Jooksvate sündmuste kroonikas" on teatavaks tehtud "Eesti Rahvusliku Rinne" olemasolu, mille sihtiks on Eesti iseseisvuse taastamine. Kroonikas ütleb, et toimetusel ei ole andmeid selle rinne arvulisest suurusest. Sama teate järgi on Eestis maikuuks ilmunud eesti põrandaalune bulletin "Eesti demokraat", milles esitatakse Eesti Rahvusliku Rinne võitlusprogramm.

Vaatamata Moskva võimude hiljuti alanud aktsioonile põrandaaluste trükkide väljarookimiseks toimus neil päevil N. Venes kaks uut aktsiooni: ilmus järjekordne "Jooksvate Sündmuste Kroonika" (nr. 25) ja Moskvas teostati ulatuslikum lendlehtede levitamine, milles kutsuti töölisi üles streikidele ja demonstraisioonidele paremate elutingimuste nõutamiseks. Lendlehti oli pandud elanike postkastidesse ja neid olevat olnud ametlikel andmetel kogusummas 1000 ümber, tõenäoliselt aga rohkem. Praegu teostavad KGB meeskonnad Moskvas lendlehtede kokkukorjämisi, läbiotsimisi ja ülekuulamisi. Välisajakirjanikud Moskvas, kes samu-

ti said lendlehti, ütlevad, et see oli esimene kord, kus põrandaalused rindkonnad enam ei pöördunud ainult intelligentsi, vaid töölise ja kogu rahva poole.

Lendlehes, millele allkirjutanud "Kodanike Komitee", öeldakse, et nõukogude propaganda järele on N. Liit võrdne USA j.t. lääne suuri riikidega, tegelikult on ta aga elustandardilt 26-es rük, olles just sellel piiril, kust algavad alaarenevad maad.

Edasi öeldakse: "Meie töölised jõuavad osta oma palga 7–12 korda vähem kui Ameerika, Briti ja Lääne-Saksamaa töölised." Isegi läänepoolne töötähtsuse hoo-

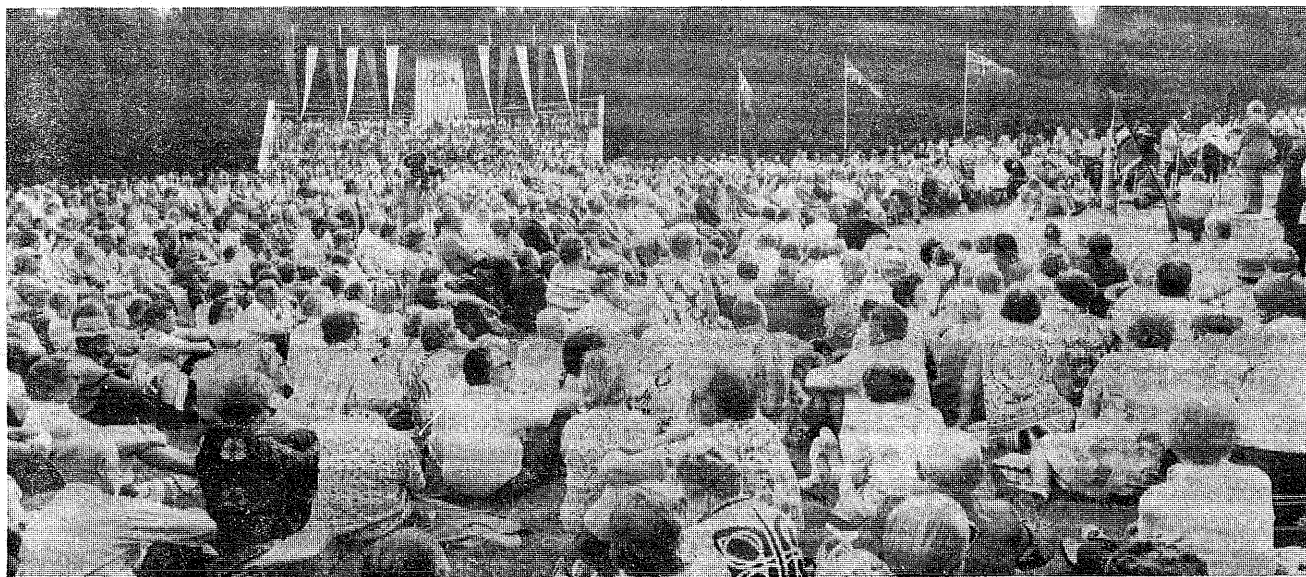
lealune elab 2–4 korda jõukamalt kui nõukogude tööliline.

Lendleht süüdistab elustandardi madaluses Krenin hierarhiat.

"Meie kulutame miljon rubla päevas Kuuba jaoks ja 3 miljonit rubla päevas Põhja-Vietnami jaoks, et ta vallutaks Lõuna-Vietnami."

"Vabaduse tõttu on läänemaad saavutanud kõrge elustandardi," öeldakse lendlehes. "Nendel on poliitiline vabadus ja vabadus streikida ning demonstreerida. Kui detsembris 1970 Poolas puhkesid vastuhakud ja streigid, siis tuli Gomulka taanduda. On saanud aeg, mil ka meie rahvas peab sellelaadist õigused ellu rakendama."

Eesti Päevade rahvamurrus

Nii kaugele kui silm ulatus nägema — kõikjal öid eestlased... Pilt Seedriorult, kus 8000 eestlast kuulasid Kanada välisministri Sharpi kõnet (paremal poodiumil).

Egiptus saadab välja 20.000 Sovjeti eriteadlast

Egiptuse president Anwar Sadat on otsustanud välja saata kõik N. Liidu nõuandjad, kokku umbes 20 000 isikut. Otsus langetati kõigest kolm päeva pärast peaminister Sidky visiiti Moskvasse. Alguses oli ette nähtud, et Sidky on N. Liidus kolm päeva, kuid tagasisõit toimus juba pärast üks päev kestnud läbirääkimisi. Kuulduste kohaselt oleval Egiptus nõudnud N. Liidult suuremal arvul puht-ofensiivseid relvi. Sidky esitanud koguni ultimatuimi: kas relvad või siis peavad venelased oma tehnilise personali Egiptuses eemaldama.

Sadat sõnas oma kõnes, et vene ekspertide väljasaatmise otsus on retroaktiivse iseloomuga alates 17. juulist. Egiptuse sõjaväelased asendavad edaspidi Sovjeti sõjalisi nõuandjaid ja eksperte. Kairo uudistebüroo Mena märgib, et kõik pärast juunisõda ehitatud sõjalised seadmed lähevad Egiptuse sõjavõimude ülemvõimu alla ja muutuvas muudugi ka riigiomandiks.

Sovjeti eksperdid mehitavad peamiselt õhutiirerobotite baase, kusjuures robotid ise on defensiivse iseloomuga tüübilt Sam 2-3, Sam 3.

Muidugi on vene eriteadlasi ka armees, peale nende umbes 200 lendurit, kes tegutsevad peamiselt instruktoritena. Sest Egiptuse õhujõud koosnevad peaaegu sajaprotsendiliselt N. Liidust saadud lennukitest, kuigi egiptlastele kunagi pole saadetud kõige moodsamaid tehnikasaavutusi.

Arvestuste kohaselt on N. Liit viimase kolme aasta jooksul investeerinud Egiptuses majandusliku ja sõjalise abina 30–35 miljardit krooni. Alles hiljuti teatas Beirut ajaleht An Nahar, et Egiptus kulutab oma riigikassaks 25 miljo-

nit krooni päevas. Kokku võlgneb Kairo N. Liidule 35 miljardit krooni, mis on sama palju, kui maksab kogu Egiptuse ülesharitud maapind.

Poliitilised vaatlejad iseloomustavad vene ekspertide väljasaatmist kui raskest tagasilööki Sovjeti poliitika Lähisidas. Muidugi spekulieritakse, mis juhtub selles sektoris tulevikus. Peale võimaluse, et leibaset leppimine N. Liidu ja Egiptuse vahel margitakse, et tekkivat tühi-

Järg. lhk. 7.

Rootsi kodanik kinni Sovjetis usukirjandusega

Nõukogude võimud Leningradis peavad kinni üht Rootsi kodakondsust omavat meesikut, kes püüdis N. Liitu sisse vedada usulist kirjandust. Taolise kirjanduse — ja muudugi ka piiblit sissevõimline N. Liitu, kaasaarvatud Eestisse, Lätisse ja Leedusse on vene määruste kohaselt rangelt keelatud. Rootsi kodaniku asja on hakanud ajama Rootsi peakonsulaat Leningradis.

EPL järelepärimisele Stockholmis välisministeeriumist kinnitatakse, et tegemist on Rootsi kodakondsust omava meesikuga, kes on sündinud Rootsis. "Seevastu aga pole meil teada, kas isiku vanemad on puhtrootslased või balti päritoluga", sõnas välisministeeriumi esindaja. N. Liidu võimud ise teatavad oma ametiüksusis välisministeeriumile, et kinnivõetud isik smugeldas "usulist kirjandust".

Teadaolevalt on ka mitmed Tallinna sündinud eestlased võtnud oma sugulastele kingitusena kaasa siin hiljuti müügilolevaid uusi eesti piiblit, mis ju teatavasti keeliselelt on täiesti ajakohane ja seega ka kergemini loetav. Tallinnas on mitmel reisijal

olnud piibliga sekeldusi. Piibel on tavaliselt sadamavõimude kätte hoiule jäetud ja hiljem kojuõidul uumava meesikuga, kes on sündinud Rootsis. "Tüüsemalid vahejuhtumid õnneks pole esinenud, nähtavasti pole keegi võtnud piibleid kaasa suuremal arvul.

● Saksamaal Beckhoffi kirikus õnnistati leerinõured Aili Kuuse, Ivi Reet Nurmi ja Villu Küngas.

● Ülemaailmsete Eesti Päevade puhul Torontois toimuva baptisti jumalateenistuste sarjas esines ühe jutlustajana Albert Vaim Rootsis.

● Stockholmis sündis Yvonne ja Taavi Triumphi tütar.

EPL 22. juulil 1972

KAKS KOREAD

4. juulil üllatasid kaks Koread, Põhja- ja Lõuna-, maailma kommünikeega, mis sisaldas mõlema poole salajaste läbirääkimiste tulemuse "pinge vähendamiseks" ja suhete normaliseerimiseks teel maa ühendamisele tulevikus. Nagu tavalliselt suhtus läänemaailm tentse- se kui sensatsioonile ja paljud kommentaatorid arutasid taie tõsiduse- ga Korea ühendamisvõimalusi.

Lääne massmeediumide vasaku- lekäändumise ühenduses on vii- mastel aastatel kui ka varem üm- süüdistatud Lõuna-Korea läänelise ilme- ga režiimi autoritaarsuses ja korruptsioonis, tähele panemata jättes, et see maa osalt on elanud konstantes sõjaseisukorras, kuna kommunistliku Põhja-Korea agres- siivsed toolid on kestnud väsi- matu intensiivsusega ja ei ole kaua aastaid tagasi, kui Süüls kahjutuks tehti Põhja-Korea komandotrupp, kuhu kuulus 30 meest ülesandega mõrvata Lõuna-Korea riigijuhid.

Põhja-Korea ei ole oma agres- siivsusest teinud kunagi suurt sa- ladust: lippude all hoitakse väike- se maa kohta hiiglasliku armeed, miline saab otse "preisliku" dril- li ja otse väljakutsena mõjus USA luureleava "Pueblo" kaaperdamine ning meeskonna pikaaegne kinni- pidamine.

Rootsi televisioonis esitati mõne päeva eest programmi Põhja-Korea kohta, mis andis, vaatamata kom- mentaatorite katsetele seletada kõike ära sõbralikus ja positiivses vai- mus, siiski hirmutava pildi sellest maast. Massid marsivad hambuni relvastatult, inimesed on maast mõeldas indoktriinieritud ja vaa- tavad aukartusega oma "suure juhi Kim Il Sungi" portreid kõikjal ja korrutavad ka igapäevases kõ- nes fraase, nagu "nii õpetab meie suur juht ja õpetaja Kim Il Sung" — kõik see meenutab ühekorraga nii kõige raskemat Stalini perioodi kui ka natsistideNümburgi par- tiseeride. See on, nagu kommenta- tor ütles "sotsialistlik viis elada" (mida ta oleks ütelnud, kui midagi sellist juhtuks näi Ühend- riikides või mõnes lääneriigis?).

Kuid Rootsis on harjutud sotsialist- likku (loe kommunistlikku) totali- taarsust vaatama pehmelt ja nii tu- lebki, et kriitika on sunnitud roh- kem Lõuna-Korea, oma kauban- duspartneri vastu mitte aga "ide- alistliku" diktatuuri vastu Põhja- Korea. Neid sõbralikke tundeid siin maal on ka Põhja-Korea juht Kim Il Sung tähele pannud ja sel- le tõttu on ta mõnelgi korral näit. Expressi lugejaid üllatanud le- hekülgi katvate hiigelsuulustega, kus "suur juht ja õpetaja" teeb propagandat oma režiimile ning maale. Mõistes mudugi kapitalist- likele lehtedele rasket raha. Ja kes sellest rahast keelduda ei taha, ka siis, kui sellisel viisil teinitakse selgejuulisemast diktatuuri (Huvit- tav, kas ka natsid saaksid selli- seid suulustusi avaldada tänapäe- val? — Hitleri eluajal ei cinud see siiski võimalik sein maal).

Oles kõike seda "kultust" Põhja- Korea TV-ekraanil näinud, tun- dub 4. juulil avaldatud kokkulepe- kuidagiivisi ebatõelise, sest on võimatu ette kujutada, et põhja- ja lõunarežiimi saaks kuidagiivi- si ühise nimetaja all vial ilma, et ühel või teisel poolel poleks toi- munud revolutsioon või režiimi- muudatus.

22. juulil 1972

VÄLISKOMMENTAAR

RICHARD NIXONI VASTANE

Ühendriikide demokraatliku era- konna konvendi rõhuva hääletae- rusega nimetati senaator George McGovern vastaskandidaadiks praeguse vabariiklasest presidendile Richard Nixonile. Nüüd 50 aastane McGovern on pärit vasesest metodist- ide usulohku kuuluvast perekonnast Lõuna-Dakotas. Teise maailmasõja ajal teenis ta ameerika pommituslen- durina Euroopas, oli hiljem lõhemat aega teinud preestriks, kuid läks varsti üle koolitöö põllule, kui ta sai lõpuks ajaloo professoriks ja üht- lasi hakkas tegelema poliitikuna. A. 1962 valiti McGovern senatisse, kus ta agassiti äratas tähelepanu vastu- seisuga välis Vietnamis. Juha 1963 augustis välis ta senatis peetud kõ- nes, et ameerika vahlesesamine Vietnamis olevat "moraalselt hulka- mõistetav ja poliitiliselt kaotuspak- kub". Aga vaevalt aasta hiljem oli McGovern siiski senati selie rõhuva enamuse hulgas, kes hääletas n.n. Tonkin-resolutsiooni poolt, mis andis president Johnsonile scadusliku võimaluse sõja tõustamiseks Vietna- mis.

Kõikuvat hoiatut ilmutas McGo- vern ka järgnevat aastal, kui sena- ti arutati rahamaajaks jätuvaks sõjapidamiseks. Alles 1968 algul muut- tus tema vastuseis saada demokraa- tide presidendikandidaadiks 1972 va- limistel. Lähteluseks oli usk, et tal läheb korda laiendada demokraate kandidaatide lisajõududega, tõmmates kaasa noori inimesi, vastuseisajad koolide, mehhiko-ameeriklasi ja va- semad inimesi maalt ja linnadest. Et sellega toime tulla, oli aga vaja laiendada programmi nõnda, et see hõlmaks rohkem kui üheainelist vastuseis sõjale. McGovern pidas seda silmas eelvalimiste kampaania, kus riigikaitse ja tulumaks määngsid tahtaks oia.

Ta kuulus, et 85 miljardi dollari suurust riigikaitse eelarvet olevat võ- malik vähendada 32 miljardi dollari võrra, s.o. umbes 40 protsenti. Säästu suuremat osa võimaldavat Vietnamis sõja lõpetamine, millega McGovern töötab toime tulla 90 päeva jooksul pärast tema asumist presidendil ametisse. Teisi säästulikkeid pakkuvat ameerika vägede üldine tagasitõmba- mine välismaalt, loobumine usa pommituslennuki B-1 kavast, lennuki- kandetalaevade ja aatom-allee- laevade arv vähendamine ning rae- titorje ABN-süsteemi kärpimine. Kõi- ge selle tagajärjel vabanevat tööjõu- du lubab McGovern kasutada tee- devõrgu, miljöohendamise, elumaja- de, koolide ja haiglate ülesehitami- sel. Mis puutub tulumaks ümber- korraldamisele, siis näeb McGovern ette ühinguite, kõrgpalgaliste, pä- randuste jne. suuremat maksutamist

nõnda, et vaesed inimesed saaksid rohkem abi rikaste inimeste arvel. Poliitiliste asjatundjate arvates ise- gi demokraatlikus erkonnas eneses on McGoverni programmi liiga radi- kaalne eriti välispoliitika osas, mis on teatud määral seotud ka riigi- kaitsega. Konvendi valimismanifestis märgiti sel puhul demokraate sei- sukohana näiteks Lähis-Ida küsimu- ses, et USA peab selles piirkonnas säilitama "sõjaväelist jõudu" seal, et heidutada N. Liitu kasutamast relva- jõudu seal. Järgnevalt sõna võttes läks McGovern isegi kaugemale, too- nitades USA poliitilise kohaleoleku ja sõjaväelise jõu tähtsust "Euroopas ja veies Vahemere" eesmärgiga "heid-utada N. Liitu avaldamast vastu- kannatamatut survel Israelile". Tänu- nikukes konvendile pärast tema ni- metamist demokraate presidendil kandidaadiks lubas McGovern uuesti kiiret lõppu sõjale Vietnamis. Ta pi-

das aga ühtlasi vajalikuks rõhutada, et rahu taastamine rõõbiti ameerik- laste heaolu tõstmisele ei peida ene- ses mingit tagamõtet USA isoleerimi- seks. Ameerika hoiab igal juhul oma riigikaitset küllalt kõrgel, et igale ohule vastu astuda. Seda mitte ainult enese heaks, vaid ka nende kaitseks, kes väärivad ameerika jõu abi, nagu vanad liitlased Euroopas ja mujal, kaasaarvatud Israeli rah- vas.

USA välisminister Rogers tähendas demokraate programmi kohta, et see annab vaenlastele just seda, mi- da ta tahab, ja seepärast viieneb ka Hanoi huvi käämasolevate rahu- läbirääkimiste vastu Pariisis. Aval- duse võib olla sissejuhatuseks vaba- riiklaste kampaaniale, mis on ette- valmistamisel ja töötab kujuneda ebatavaliselt elavaks võistluseks ka- he suure erakonna vahel.

A.K.

RAAMATURIIUL

TEATMIK E.V. KOHTA

Baltimore Eesti Seltsi ja mag. Uno Teemanti kaasabil, kes töötab Kong- ressi raamatukogus, kirjutati hiljuti informatsiooniline teatmik, mis koos- neb osaliselt kordustrükit viimase E.V. Statistika Keskbüroo 1938.a. Ees- ti ametlikust aadressiraamatust.

144-ik. teoses leidub põhjalik ni-

meline ülevaade E.V. valitsusest, ametiasutustest, ametnikest, välis- esindusest, välisriikide esindustest Eestis ja tähtsamatest organisatioo- nides.

Suuremad alajaotused on neljas keeles — eesti, saksa, vene ja ing- liskeeles. Ära on toodud ka E.V. ingliskeelne 1938.a. pühiseadus. Ra- matu ingliskeelne tiitel on "Estorian Official Guide". Raamat on sadaval- piratud arvul hinnaga 450 dollarit. Tellida Baltimore Eesti Selts, 1832 Belair Road, Baltimore, Md. 21213, USA.

Jõgeva ilma veeta kui on saunapäev

Rahva Häale enesekriitika veer- gudest selgub, et Jõgeva rahvas ei saa oma veevärgist vett nõudaläp- ul, kui on saunapäev. Põhjuseks on projekteerimisvade Jõgeva uue sauna vesivarustuse ehitamisel ja asjaolul, et ei arvestatud olemas- olevaid vegetaavarasid. Nüüd on kiiruga puuritud uus sügav puur- kaev, millest loodetakse abi linna veevarustuse-probleemidele.

Jõgeval on veel teinegi mure. Ni- melt ajulaga, mis sinna ehitati (ka see vajab vett). Bassein ehitati jõe kaldale koos riietusruumide ja kios- kiga. Nüüd olevat aga basseini kõh- mada ja selle põhjast tulevat kuhu- tavat heisu — selle põhjal kogunenud kontsa töttu. Basseiniist olevat sa- nud kontsahoidia. Kiosk on lõhutud ja riietusruumid ka — huligaanide poolt.

KA ERN VÖTAB OSA!

TORONTO (EPL) — ÜEP pea- komitee esimehe Robert Kreemi kokkuvõttel peeti teisipäeval, 11. juulil Torontos maid esindavate organisatsioonide esindajate nõu- andmine eelseisva ÜEP Rahvus- kongressi ettevalmistavates küsi- mustes, millest võitsid osa ka Eesti Rahvusnõukogu ja Eesti Komitee esindajad Rootsis. Nõu- pidamisel leiti ühisel alusel Rahvuskongressist osavõtmises ja läbiviimises.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhana Kõlka

Vastutav väljaandja

(ansv. utg.)

Arvi Moor

Toimetus ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postiaadress: Box 667

161 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilustas Jüri Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,

331 02 Eeskilustina, tel. 036/14 77 72

Tellimispõstgiro nr. 15 67 70-0

Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,

Eesti Päevaleht Förlags AB,

Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta (4 kuud) kr. 147:-

Termin (4 kuud) kr. 53:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eeskilustina-Kurirens

Tryckeri AB Eeskilustina 1972

EGIPTUS

Egiptuse presidendi Sadati otsus vene "nõudajate" 20 000-pealise armeed ümalt väljasaatmiseks on mudugi üllatav üllatav, kuid samal ajal iseloomulik araablaste ebajär- jekindlale ja hüppelisele poliiti- kale. Ametlikult on põhjuseks as- jaolu, et Kreml keeldus Egiptu- sele andmist esmajärgulist mood- st relvastust, mida ainult "nõu- andjad" oskavad kasutada ja mis oleks N. Liidil viinud lähemale aktiivsele sekkumisele ettevalmistata- vasse uude sõtta Israeliga.

See põhjendus kriipsutab alla, et Egiptuse drastiiline otsus on poliiti- line väljapressimine venelaste vastu, kuid ühtlasi ka hea etteäkkane küllalistest lahti saamiseks, kes üha suuremal määral on Egiptuses ja Araabia maades hakanud peremeest määngima, kuigi sel enamuses on rahvuslikud ja kaugeliki mitte kommunistlikud režiimid. Sadat, kes ametisse astumise järele varsti oma lähedusest kommunistid väl- ja puhastas, on nähtavasti mures venelaste kogu kasvamise pärast ja demoneetreib nüüd kogu maail- mase, et ta maa on ikka veel iseseisev.

Ei tohi aga unustada, et egiptla- sed on tagaüks lahti jätnud, sest vaevalt tahavad nad loobuda vene- laste kogu abist, mis senini on ula- tunud ka 35 miljardile dollarile. Nad arvestavad, et senised invest- teerimised ja vajadused laevastiku- tugipunksideks sunnivad venelasi mõruda pilli alla neelama. Ei oleks üllatav, kui kõige taustal Egiptu- ses varsti toimuks riigipöördekatse.

LÕPPARVE

Kreml on harjunud ootama, kui see osutab taktikaliselt kasulikuks. Ootamine Tšehhoslovakkias arvete lõpliku õiendamisele on toimunud tervelt nelj aastat nende tegelas- tega, kes a. 1969 teatasid Dubceki liberaliseerimiskatsed. Sellepärast, et pärast invasiooni-shokki ei ta- teldud likvideerimistega otskohe- le üles ärritada maailmapoliitiooni.

Ette nähtud olivrid ei omanud vahelajal mingit põgenemisvõima- lust, kuigi nad kahtlemata tead- sid, mis neid ootab. Ja nüüd on nende tund tulnud: algavad prot- sessid "riigivandiste tegevuse pä- rast", kus otsuseid ei ole raske ette aimata. Eriti, kus "süütoendid" on nii rasked ja efektiivsed — vene invasioonitankid.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: 23/7 peajumalat. Ja- kobis kl. 15, õp. Wilund, oreil H. Kiisk, laulur.

EESTI AP. OIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Pea- kirik, 23/7 kl. 11 liturgia, praost- ülempr. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki- rik Filadelfia, Brävallag. 11, jumalat, 23/7 kl. 11, H. Saraja, A. Laur, lau- lutekkanded.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis. Erik Dahlbergsg. 10, jumalat, 23/7 kl. 11, V. Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkgatan 1, 23/7 kl. 18 piibli: ja palvet, 23/7 kl. 15 jumalat, kohal. vennad. 26/7 kl. 18 palvus H. Viilisaare kodu Jonse- redis, Kyrkog. 3 B.

NORRKPÖPING: Tabernakel, Kungsg. 26, jumalat, 23/7 kl. 12, H. Viikholm jt. Betaania, Bräddg. 54 palve- ja piiblit. 22/7 kl. 18.

● Rockaways New Jersey osariigis tähistas abielupaar Sulev ja Erna Kelder (n-na Kanarik) oma kuld- pulma 1. juulil. Sulev Kelder on metsatöötaja ja töötas kodumaa metsatöötajana ning hiljem Kehra tehase metsaosakonna juhatajana. USA-see asusid nad a. 1949. Abi- elust on kolm poega.

● Baltimore tähistas 70-ndat sünni- päeva ins. Fred Poldemant.

Leinateateid

Tallinnas suri 9. juulil Agu Kellu, sünd. 18. nov. 1931. Kellu oli tuntud jalgpallur ja hiljem spordihohtnik.

● Seattlest lendas Euroopa-reisile Urve Kapsi, kes töötab Boeingi len- nufirmas.

Staazhiga spioon Vene peakonsuliks Lääne-Saksamaale

BONN (EPL kaastööliselt) Lääne-Saksa sotsiaaldemokraatlik-liberaalne valitsus andis nõusoleku KGB spiooni German Wladimirovi määramiseks Nõukogude Liidu peakonsuli kohale Hamburgis. Konsulaat Hamburgis on üks neid kommunistlike institutsioone, millede avamise võimaldab Saksa Liiduvabariigi idapolitika. Peakonsul German Wladimirov seisab juba 20 aastat KGB teenistuses. Viimati — alates 1970. aasta suvest — ta "töötas" pressiatasheena Moskva saatkonnas Bonn. See diplomaatiline staatus varjas ta tõelist tegevust — salateenistuse korraldamist ja juhtimist Lääne-Saksamaal. Ka enne asumist Bonni, ta töötas pikemat aega KGB spioonina ning täitis tihti KGB eriulesandeid kogu Euroopa ulatuses.

Ajakirjas "Deutschland Magazin" (nr. 3-1972) näidatakse, et ka Wladimirovi järglane Bonn, saatkonnasekretär Sergejev kuulus agendina KGB koosseisu. Ajakirjas üteldakse: "Liiduvalitsus salil põhimõttelisel, vastandina Inglismaale, kahjuna Lääne-Saksamaale ning tema sisemisele ja välisele julgeolekule, et kõigi Liiduvabariigis asuvas Moskva esindustest töötavad diplomaatiliselt saatust omavad väljapetatud sovet-agendid."

Kuni 1958. aastani töötas Wladimirov Nõukogude Liidu saatkonnas Viinis. Ka seal oli ta KGB esindaja ja salateenistuse juhtiks. Ta üheks lähemaks kaastöölisel oli siis vene agent Kudrjavev, kes — süüdistatuna spionaazhis — saadeti 1945. aastal Kanadast välja.

Ka oli juba Viinis Wladimirovi abiliseks saatkonnasekretär Zdanov, kes pidi 1968. aastal Lääne-Saksamaal lahkuma, sest siis olid Moskva spioonid Lääne-Saksamaal veel mittematistatavad. Nüüd idapolitika keerises, võivad nad kõik alustada uuesti oma õnnestavat tegevust Lääne-Saksamaal Hamburgi konsulaadi ametnikena.

NATO militaar-ekspertid hoitati, sest on teada, et Nõukogude Liidu peakonsul Hamburgis kujuneb nüüd Euroopas üheks tähtsaks KGB salateenistuse kesksuiks NATO põhjalitva kaitseplaani avastamine.

See seisus juba ammu Moskva KGB kavas, kuid seni puudusid võimalused nende kavade realiseerimiseks. Ka on Hamburgis loodava "peakonsulaadi" ülesandeks nüüd: organiseerida Põhja- ja Läänemere sadamais tugevad kommunistlikud sabotaažirühmad ja spionaazhipostid, kes peavad võimaldama konfliktit korral Nõukogude Liidu armeele Põhja-Saksamaa osas vaba läbimarsi.

Ajakiri "Deutschland Magazin" (Zeitschrift der demokratischen Welt) nendib, et sellest ajast peale, kui valitsuse poolt määrati Saksa Liiduvabariigi salateenistuse (Bundesnachrichtendienst) juhtisaks SPD funktsionärid, ei takistata

N. Liit ostab USA-nisu laenu peale

WASHINGTON (VES) — President Richard Nixon teatas "Lääneranniku Valges Majas" San Clementias, et N. Vene ostab USAlt teravilja 750 miljoni dollari eest 3 aasta jooksul, iga aasta umbes 350 miljoni eest.

Ostetakse nisu, maisi, rukist, otri, kaeru jne., osalt inimeste toitmiseks, osalt loomastõuks.

USA valitsus annab N. Venele teravilja ostmiseks laenu 500 milj. dollarit 6 ja üks-kahesada protsendiga aastas. Laenu tuleb tagasi maksta järkjärgult 3 aasta jooksul teravilja ülesandmise ajast lugedes.

● New Yorgis kihlusid majandusteaduse dr. Mihkel Truu Lõuna-Aafrikast ja lauljalar ning noortetegelane Liilia Corradi. Peigmees on Johannesburgi Witwatersandi ülikooli professor. Ta kavatseb ümber asuda USA-sse.

ta enam nõukogude agente tegevust Lääne-Saksamaal, et mitte kahjustada ja häirida valitsuse idapolitikat.

Ka selles osas jäid Lääne salateenistused tulemusteta. Lisaks teavad Lääne salateenistuse ka seda, et Wladimirovi saatmine Hamburgi seisus Moskva kavas juba ammu, sest Moskva poliitiliste viisastatute üheks nõudeks oli — luua Lääne-Euroopasse üks salateenistuse keskus, kust oleks võimalik juhtida kõikide agentide tegevust Lääne- ja Põhjamere ruumis.

Lääne hoiatustes kõneldakse ka sellest, et 1968. aasta varakevadel saadeti Wladimirov Nõukogude Liidu lennuühingu "Aeroflot" delegatsioon koosseisu Oslosse (tavama Oslo-Moskva lennuliini), kus ta korraldas siis Skandinaaviais tegevustate Nõukogude Liidu spioonidele kokkutuleku ja "õppepäevad" uute ülesannete saamiseks.

Lääne salateenistused hoiatasid Bonni valitsust ka selles, et Wladimirov koos Moskva Bonni saatkonnas töötava KGB ohvitseri Alexander Bogomoloviga (kellele kuulub sp-d-laste Wehneri ja Bahri eriline sõprus) on Nõukogude Liidu kõige ohtlikumad spioonid. Kuid Bonni valitsus jättis ka selle hoiatuse aktsepteerimata ja nõustus siiski Wladimirovi määramisega Nõukogude Liidu peakonsuliks Hamburgi. Seega esineb Lääne-Saksa idapolitika nüüd selle instrumentina, mis võimaldab Nõukogude Liidule segamata spionaazhitegevuse Lääne-Saksamaal.

Soomepoisid Rootsist ja Kanadast kohtasid

TORONTO (EPL) — Soomepoiste Klubi korraldas esmaspäeva õhtul oma ülemailmise kokkutuleku, kus oli endisi relvavendi koos Austraaliast, Rootsist, Soomest, USA-st ja mitmel poolt Kanadast, kokku 80 ümber. Koos perekonnaliikmetega tõusis koosviibijate arv kuni 130-ni. Endiste relvavendade hulgas oli ka üks Soome armees teeninud lota, praegune pr. Laan Stockholmist.

Õhtu algas mälestuspalvusega kirikus asuva mälestustahvli juures, kus süüdati küünal iga maad esindava relvavenna poolt, viimasena aga soomepoiste viimse võitlusüksuse ülemale leit. K. Pärnoja poolt, misjärgi rügemendi pastor O. Puhm pidas haarava mälestuspalvuse. Samal ajal olid lipuvalves mälestusmängi ees mitme erilaskohamäe mehed, Orelisaade P. Kaupali.

Järgnes Toronto võitluskaaslaste abitaasade poolt pakutav küllalis-kohvi, kus kõiki kohalesaabusid tervitas klubi esimees E. Tiganne ja lauldi hoogsaalt soomepoiste hümniks kujuunenud "Teid me teavitame..."

Edasi tutvustati erimaadest kohalesaabusid ja Austraaliast saabunud korjuisid ja laulja tenor Lembit Härm organiseeris ühislaulu.

Stockholmi soomepoiste organisatsiooni esimees I. Laan tõi tervituse Rootsis asuvate relvavendade nimel ja selgitas teoksil oleva soomepoiste liikumise ajaloo senist arengut. Toronto Eesti Võitlejate Ühingu ning Võitlejate Ühingu Liidu poolt tõi tervituse E. Rande, kes ka ise oli võitlejaks Soomes. Edasi kõlasid veel mitu hoogsat ühislaulu kuni õhtu lõppes ühislauluga "Hoia, Jumal, Eestit" ja klubi sekretär H. Oja

UNO on Kremli ootetoaks? Tähelepanekuid USA-reisilt

Võimsaimaks elamuseks Atlandist ületunnult oli kohtlematu lend jetiga "Ivar Viking" üle Gröönimaa lõunaliitu: 11,5 km kõrgusel avanes sädlevas päikeses suurepärane vaade üle tolle tohutu jääilustika mis, näis välja voolavat nagu maailma "katusel" või Põhjanabast. Elumärke võis silmata vaid tolle ligikaudu 2,2 milj. ruutkm mandri lõunaliitpudes: kõrbusuurused majakesed väikeste kobaras, veelgi väiksemad helikula tolmukübeme-suurused laevakesed laheäärduks. Samasugune, vaid veidi tumedavärvilisem jääväljal jätkus veel Labradori poolsaarel ning Põhja-Kanada järved olid jään kuni Montreali lähisteni: kevad ol Ameerika mandri põhjaregioonides hilisem talvisest, isegi Skandinaavia kevadest.

Pääs läbi passikontrolli John F. Kennedy-nimisel rahvusvahelisel lennuväljal osutus arvatust. hõlpsamaks. Rhodose ölgkübarat. Rooma lippu. Portugali-Portimao kaelasallil jne. silmates hüppas passipoliitseinik oma istmelt püsti, raputas kätt ning sõnas: "Teretulemast USA-sse turistina!" Kohvrite kontroll näis olevat seavastu rangem, arvatavasti "euro-peepe" juures kahtlustatava narkootika salaveo tõttu, kuid jätsin vist mind kontrollivale tolli-turdukule vaese mulje salakaubitsemiseks ning sõbraliku naeratusega lubati mind kohvreid avamata tollist läbi.

Autoteede-võrk New-York-city liiklusuummiku vältimiseks ümber selle suurlinna on eeskujulik ning sellest võiks tulevikus õppida mitetegi Euroopa suurlinnade liiklusplaanide koostajad. See muidugi ei taga, et võõras, hoollimata hiigelsuurtel silidest, nooltest jne. võõras, hoollimata hiigelsuurtel silidest, nooltest jne. mitmete kilomeetrite ulatuses, hiigel-liiklust ventilatorina reguleerida püüval Triborough-Bridgel ikkagi võib sattuda vaalesse sõiduradasse ning Manhattani asemel hoopiski Long-Islandile. Taolist aparaatid polesele New-Yorgi või selle lähema ümbruskonna asukale muidugi ei juhtu.

Jalgsi New Yorgis käimise eest, eriti majuhat portfelli või käsitasku kanades, hoiatasid küll paar taksumi juht ning pakikandjat-neegrit, kuna taolised esemed ühe "euroope" juures olevat liig suureks kiusatusseks kõigile kuritegelikult mõtlejale selles metropolis. Hoiatusest hoolimata võisime paari-kolme päeva vältel ette pikemaid siia-sinna jalamaid, salutamata mingiks märk-lauks. Kuid kogukast Eesti Maja ökonomist jutustati, et mees olevat paaril korral sattunud koju minnes

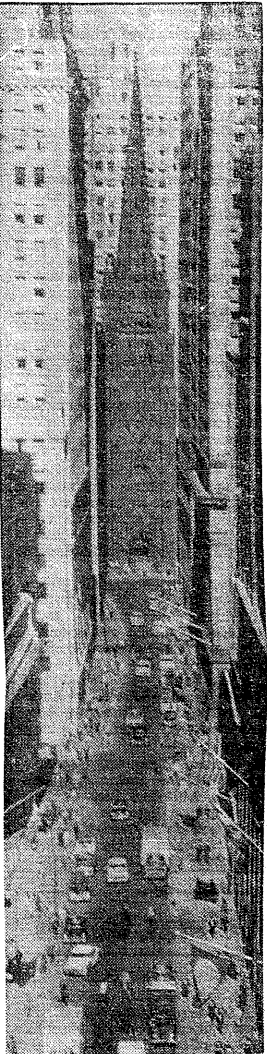
röövlite ohvriks, kord koguni tarvitati tema vastu mingi süstlat.

Ei, new-yorklased olid turisti vastu seekord igati lahked ja viisakad, kuigi just dollaride ringi ei puistatud. Eesti Majas olid kõik juhtiv-tegelased kohal ning mitmetega neist kui vanade hääde tuttavatega elmisit võitlusperioodidest, oli võimalik vestelda mineviku kui ka tuleviku-kui ka tulevikuprobleemidest. City-elanikest oli mahti külastada vaid vana ülikoolikaaslast ja sõpra Paul Saart, kes äsja haiglast kojuasabununa oli juba jõudusti kosumas. "Küllap ta hakkab varsti jälle nagu 15-aastane poisike kolme majakorru vahel üles-alla jooksuma", enustas Norrköpingi päritoluga majapereenaine.

Lahke vastuvõtu-osaliseks saime isegi UNO-pilvelõhkujas. Kuigi meie ei olnud mingi riigi või riigikes esindajad, lubati meid lahesti omal käel terves hoomes ringi vaadata. See oli vist mingi erand, kuna tavalliselt koondati turiste gruppidesse, aeganõudvaks rohkem kui tunniliselt ringkäiguks. UNO-maja on mõnelt poolt sarkastilikt nimetatud Kremli ootetoaks. Taoline mulje võib jääda küll juba mõnede väliste tunnuste järgi, millede hulka kuulub Sovjeti skulptori Eugeniv (!) Vuchetichi skulptuur UNO põhjapoolses aias: Mees tagumas mõõka sahaninaks, sobivaim olek muidugi olnud tagumine MIG-i propelleriks või torpeedo-teravikuks. Kuid ka fuajees müügikohtades on esindatud rokesti vene puutadrukilesti, rätte ning muud pudukaupa — kindlasti rohkem kui Ira Lõfanderi pakikide speksioonifirmas Stockholmis.

Halva üllatuse valmistas ka sama UNO-maja fuajees ostetud paljutöötava nimega zhurnaal "Objective Justice". Sisuliselt selgub nimelt, et tolle väljaandjal, UNO "Office of Public Information", on õige erinev arusaam terminist "objektivne õigus" või "õiglus". Selle asemel esitatakse ühekülgsed artiklid Aafrika vabastamisest peanaegu Black-Power meotodide järgi. Rassi-diskriminatsiooni ja kolonialismi vastaste võitlustena käsistatakse pärimiselt Portugalit asumaade mässuliikumist, nagu Freimoti ja teisi.

Greyhound ekspres-omnibus viis kahe ja poole tunniga New Yorkist Connecticuti peaa- ja ülikoolilinn Hartfordi — selleks, et paari päeva võlt külastada vanu ülikoolikaaslasti Heidelbergist — dr. Gunnar Vasarat koos ta abikaasa Essiga ("Mama Martini", mag. Alma Martini tütar). Nemad olid saäl noobis elamislinnas West-Hartfordis suutnud sisse seada tavalisest kallimahinnalisesa elamis-olemise avara elamuga. Tolles üleni rohelises uppuvas ning keset ülimat oitsmist olevas aedlinnas leidis hõredalt teisi eestlasi. Näiteks asus otse üle tee omaaegse Tartu linna II politseijaoskonna komissar Raig, rühikas ja töövõimeline 22-aastane mees, kes ajajooksul oli jäänud üksikuks. Huvitav oli tema juures kohata üht endist rootsi-estlast, omaaegset arstiteaduse üliõpilast Lundist, kes ümberasumise tuhina-aastais 1950-31 oli Kanadasse ümber asunud, USA-sse siirdunud ning nüüd uuesti plaanisets Rootsi tagasiulekut. Oli juba saanudki Rootsi ülikoolikanterilist nõusoleku 22 aastat tagasi katkestatud õpingute jätkamiseks Lundis. Nüüd huvitas teda, kas ikka vastab tõsiloodele, nagu Kanadast tagasi-külastajad tõendavad et Rootsis olevat selle 22 aasta jooksul kõik tohutult halvemaks läinud, hinnad tõusnud rohkem kui kuskil mujal, korterit raske saada või taolise, siis ülikoolilist jne. Mis olevat taolis arusaamatuna nähtuse põhjuseks, kuna Rootsis ja vahepeal sõda üle käinud ei ole? Ei suutnud seda arusaamatust kuidagi selgitada

Maailmalinna tänav pilvelõhkujate vahel on nagu kuristik, kuhu päike raevalt ulatub.

ning tagasikippujat lohutada. Arvasin siiski, et üheks otsuseks võis kaudeks põhjuseks võiks olla asjaolu, et selle "õhtumael väljendi "näringisliit" (näringisliit) asemel on tarvituks tulnud uue fenomeeni "näringisliit" (näringisliit) asendada Hudsoni-jõe põhjapoolse võis märgata lohakust ning kohati juba mustuse ja mahajäetuse tekkimist sarnanevana Metsiku lääne filmidest tuntud mahajäetud liinidele ja linnaekstele. Kuid siin olevat loostus ohtukorra parandamiseks ja saneerimiseks riiklikult poolt.

ILMAR ARENS

Soomepoiste kohtamisel oli ka Soomes sõja ajal armeed abistanud eestlanast lota, pr. Leida Laan, praegu Stockholmis Eesti algkooli õpetaja.

tänas kõiki küllalisi ning soovis, et nad selle sõprusõhtu vaimu viiksid igale maale, kuhu nad tagasi pöörduvad.

Õhtu oli elamusterohkeks jallena-gemiseks üle aastakümnete kestnud lahusole, näidates et kokkukuuluvustunne ja ühised võitluspäeva don sidunud mehed katkematuks sõprus-ringiks.

Endel Kõks: Toronto terendusi E. Päevade ümber

TORONTO (EPL) — Kaugelt lõunast tulejale on Toronto 35 kraadne soojus päris paras ja kosutav ning päike särab suvisest teavast lubades igast ilmakaarest eestlastele ilusat ilma. Täksijuhit aga kurdab, et veel nädala eest olnud sajune ja kuum. Estonian World Festival — ei sellest pole ta midagi kuulnud, aga shot-laste Festival, vaat see tuleb siin augustis, nende värviisid ja ilusaid plakateid on kõik kohad täis. Ma muutsin shotlaste peale natuke kade-daks, aga trööstsin end, et meie, eest-lased tahame ikkagi rohkem omava-hel olla. Hotelliruumiga on mul pi-sut raskusi, ja see on mu oma süü, sest ma ei teinud mingeid eesregist-rimisi, aga Tartu College valitseja härra Mägi ja retsepsionist preili Viirala lahenavad selle kahe mi-nutiga ja ma saan too Neill Wyck College'is (5 dollarit päevas).

Jalutan pisut linnas ja näen, et osa Yonge Streeti on muudetud "go-tänavaks" ja see on Toronto linna-plidid uus ja meeldiv täis. Täna-vaale on paigutat ilupuid ja lilli, pin-ke istumiseks ja mõned kohvikud lau-tavad oma laudasid poole tänavani, paar pop-gruppi muusitseerivad ja nende ümber on loomulikult palju kuulajaid, mõned hiip-artistid müü-val oma nahatõid või ehteasju, ü-tärlapsed müüvad ilusaid ja puna-seid roose. Näen, et juurde on tul-nud kinod, kus näidatakse eesregi-strime, ning stripistes klubisid ja need teevad omale valjuhäälist rek-laami. Kõige kirevuse sees jaluta-v paar valgeis kiivreis ja pika-kasvulisi politseinikke ja huvitat noorukid uurivad nende mootor-rat-taid.

Ka Eesti Majas, kus asub Eesti Päevade büroo, on kirev sagimine, aga see on juba teiselmeline. Büroo-ruum on laudadega pooleks jagatud ja nende ees tungib küll sadakond inimest, osa lihtsalt püüab näha mis seal laudadel on, osa vaatab kus ko-hal müüakse rinnamärke või teatri-pileiteid. Ühel laual on müügil Ee-sti Päevade erilehed, ka Rootsis il-munud. Tahan saada EP-postkaarte, aga ma ei näe neid ja ka Kanada postmarke ei saa.

Filatelistid on siiski teinud eblee-miga ümbririkud ja need ka margis-tanud ja tembeldanud, aga need on ainult suveniirid ja posti panna neid ei saa. Mõninga ootamise ja trügi-mise järele saan siiski need pileetid ostetud mida ma soovisin ja ma vaat-len inimesi, kes kannavad rinnas märke, mis osutavad kust nad on tulnud: U.S.A., Saksamaa, Austria-

lia, Rootsi. Ja — Rootsi, muidugi Rootsi, küsin omale märki, kuid mul-le vastatakse, et neid märke ei ole ja soovitatakse Kanada märki võtta ja'ise selle tagumisele küljele kir-jutada. See mulle hästi ei meeldi ja ma ei tee seda. Seinal on suured tahvlid, kuhu on pandud tulijate ni-mekirjad, sedelid telefoninumbrite ja nime-dega, saabunud kirjad ja järe-lepärkimised.

Selle ees laual on eesti ja inglise-keelsed kavavihud, ma leian, et ing-liskeelne on ilusam ja modernsem ja kahetsen, et kumbagi pole trükitud linna plaani, mis juhataks käte ürituste asukohad ja pean appi võt-ma ametliku Toronto plaani. Ajale-temehed "Meie Elu" juures on sils-ki teinud, et mujalt tulijale on sel-list asja vaja ja on trükitud oma lehes selge ja lihtsa skeemi kuhu on märgitud kõikide ürituste asuko-had — ja neid on kokku kaksküm-mend üht.

"Meie Elu" näpuvahel sõidan ma allmaarautetega ja trammiga Onta-rio Place'i, kus toimub rahvatantsi-sijate ja naisvõimlejate esinemine. Ontario Place on öieti kunstlik saar Ontario järves ja seal on palju vii-malusi loodud inimestele puhuseks ja ajaviitmiseks. Eestlaste esinemine toimub Forumis, mis on katusega kaetud ümmargune areena. See on kõigile vaba ja vaatajaid koguneb üle tuhande, kohal on ka kaks TV-jaama oma kaameratega, kuna eesti naisvõimlemine on Kanadas väga heas kuulsuses Neiu teadustajana teeb oma asja hästi ja lüdas ingliskee-les ning sekka lausutud keeruli-sed eesti rahvatantsude nime anna-vad asjale internatsionaalse värvin-gu. Tantsud lähevad ladusasti, tants-ijad on hästi treenitud, rahvarvi-rvad on ilusad ja rahvas aplodeerib tänuilulit. Võimlejad on neli grup-pi, Vancouverist, Montrealist ja kaks Torontost. Grupid on väikesed ja kasutavad vahendina palle, rät-i-kuid, epalpiitsasid ja rõngaid.

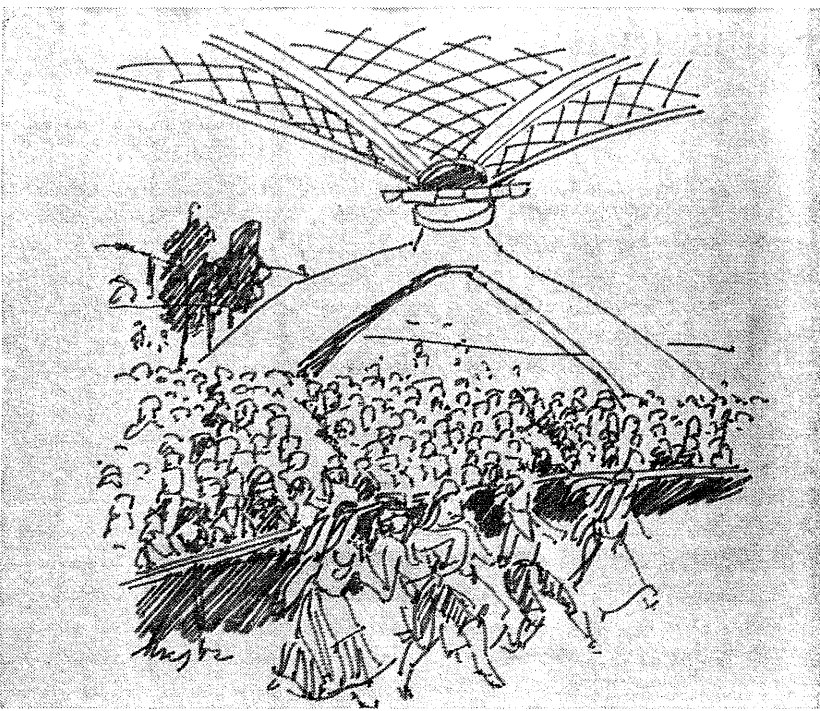
Vancouveri grupi kasutab ka nõr-ve, niilist kodusid "kassikangast" ja said selle eest ekstra aplausi. Montreali grupi Hilja Pauli juhti-misel esitas oma kava modernse muusika saatel ja Evelyn Koopi grupi osutas huvitavat ja energil-lemat grupivõimlemist. Kõikides gruppides kasutati puhuti Ernst Ilja loodud joostüüli.

Pikkamööda hakkas siiski tekkima kahklus kas kava oli just õigesse järjekorda pandud ja kas ühesuguse vahendite, näiteks pallide ja piits-paete kasutamise kõigi rõhuna pooli, oli õige võtte. Eesti naisvõimlemine on juba nii kuulus, et iga esinemi-ne nõuab erilist vastustust ja hooli. Siin toimus see lihtsalt meelelahu-tust otsivale publikule kes teadagi oli pakutava eest tänuilki ja nautis sooja ja ilusat pühapäeva pärastlõu-nat.

ENDEL KÕKS

Eestlane Hylandi programmis

Hylandi populaarprogrammis "Längdansen", mis seisneb läbi ma rändavast küsimusvõistlusest, esimes mõeldud neljapäeva-ses Kristinehamni-saates ka üks eestlastest võistleja — H. Kitiuk — kes oma esimese vastase tublisti võitis, kuid jagu ei saanud pro-grammis juba mõnda aega "suur-meistrina" figureeritud teadmiste rikkate daamile. Küsimused puudu-tavad sageli rootsi kirjanudst ja puhtroosi asju, mis teeb selles osas vastamiste mitrooterlastele raskets. Hyland selgitas küsimustega, et võistleja vöörapräse nimega on eestlane.

Endel Kõks on sülega tabanud rahvatantsijate esinemise Ontario Place Forumil.

Eesti skaudi-gaidi sõprade organisatsiooni kuldjuubel

Üheksa-aastset Eesti skautluse 60-juubelaastaga on täitunud eesti skautluse ja gaidluse liikumise olulise tähtsusega kuldjuubel. Et aeg ja olusik tingis selle üliavaliku organisatsiooni rajamise alles 10 aastat pä-rast eesti skautluse esimese rõhna asutamist Pärnus, on täiesti arusaadav. Pärast tormiseid aegu ja vöö-dukat Vabadussõda ning rahulepingut Eesti riiki ei olnud enam eesti huvitatud skautlusest ja nõnda jäi skaudi kui ka gaidi liikumine õigusliku kaitseta ja vajaliku toetuseta.

Teatavasti Vabadussõja aegu ja sel-lele järgneval aastal jättis Eesti skautlus riigilt saadud sõdurlike riie-tuse tõttu, olgugi oma lisa tunnus-tega, teatud määral sõdurliku ilme-kuse. Rahva huigas kutsuti skaute sageli "noorteks sõduriteks". Siisil-selt too noorte kasvatustlik liikumine seda müüdi ei olnud.

Liikumisele oli vaja anda era-or-ganisatsioonise iseloom, jurildiline kai-tse ja väline sõdurlikkus kaotada. Nõnda oli olusik 1921—1922. aasta paigu. Selleaegse Eesti skautluse suu-re tõõmehe Jaan Hünersoni eesvõt-vel, keda toetasid eeskätt tuntu-d koolimehed N. Kann ja Konstantin Treffner, — töötati välja Eesti Skau-tide Maleva põhinäärused ja Eesti skaudisõprade seltside normaali-põhi-kiri. Põhikiril nägi ette noorte üksus-te ellukutsumise nii skautide kui ka gaidide osas. E. S. M. põhinäärused kinnitati haridusministeeriumi poolt. Umbes samal ajal esitati siseminis-teerimiseks. Üheks sellega, et nä-hes mitmeid sõprade seltsi, esitati ka sõprade liidu põhikiril registreeri-miseks.

Esimese skaudisõprade ühing ra-jati Tartus Jaan ja Eleonore Hün-ersonidele, Konstantin Treffneri ja Gustav Kalkuni algatusel 30. aprillil 1922, seejärel Tallinnas ja mujal maagselt registreeriti ka Eesti Skau-disõprade Liidu põhikiril. ESSL ku-junes kõrgeimaks organiks, valides ka skautide ja gaidide peavanemad ja peastaabid. Liidu esimeheks oli enamiku ajast Jaan Hünerson, Hil-jem Eugen Maddisoo kuni organi-satsiooni vägivaldse likvideerimise-ni võõra võimu poolt.

On eriti märkimisväärt, et Eesti skaudisõprade seltside ühingu-te esotas omariikluse aegadel olid aktiivselt tegevad paljud kõrgema-d sõjaväelased. — kolonelid Koern, Kursk, I. Jakobsen, F. Pinka, A. Tomander, J. Unt ja teisi. Eriti agaralt tegevts kindral A. Tõnisson Narvas. Politliikust ja seltskon-nategelast olid ühingu te esimees-teks H. Laretei, prof. K. Garal j.t.

Pole vist ülearune märkida, et riie-givanemast olid suuremaid skau-disõpru K. Päts, J. Teemat ja J. Tõnisson.

Haridusministeeriumi juures pee-tud noorsoo-organisatsioonide regist-ris (R.T. lisa 18.11.1938) esinevad Jär-va, Läänemaa, Narva, Nõmme, Pärnu, Tallinna, Tapa, Tartu, Valga, Võru skaudisõprade ühingud/seltsid, kuid neid esines ka mujal. Hiljem raja-ti sõprade seltsi ka Noorte Kotkaste malevate juurde. Teatavasti oli prof. dr. Joh. Köpp Tartu NK SS-i esi-mees.

Skaudisõprade liikumine vanadel tavadel on ka väga head pinda võit-nud paguluses skaudigaidi malevate

Peaministri tervitus E. Päevadele

TORONTO (EPL) — Kanada pea-minister Pierre Elliot Trudeau saa-tis ülemailmsetele Eesti Päevade-le erilähtituse.

Lähtituses üteldakse: — Juba esimeste avastajate päevilt on Kanada areng nõudnud rasket tööd ja fantaasiat inimtselt, kes tu-lid siia mitmesugustest maailma osa-dest, tuues kaasa oma väärtusi ja traditsioone. Kaasajal on meie rah-vastik tugevnenud ja mitmekesistu-nud ustulnukate gruppidega palju-dest maadest. Meie üldiseks eesmär-giks on ühiskond, mis ei kohusta ühesarnaseks eluks, vaid mis tunnus-tab ja ergutab lisandele kõikidelt gruppidele, kes seda pakuvad Kana-dale. Kõigile, kes võtavad osa üle-maailmsetest Eesti Päevadest a. 1972 Torontos ja eesti päritoluga kana-dalastele, kes oma panusega nii palju rikastavad ja mitmekesistavad Kana-da elu, lähetan ma oma parimad soovid

je üksuste juures vabas maailmas. "Koguja" suurlaagri aastal kogus Eesti Skaut. Liidu Keskbüroo orga-nisatsioonide kohta lähemad and-meid. Sedamööda oli Argentiinas 1, Austraalias 4, Kanadas 8, Rootsis 7, Saksamaal (30 liiget, org-ni veel ei olnud), USA-s 7, seega ühtekokku 27 koonidist 1200 liikmaga. Liikmete üld-darv pole vähenenud. Olgu märgi-tud, et USA-s teotseb ka skaudi-gaidisõprade liit umbes 20 aastat.

Skaudisõprade tohutu majanduslik, materiaalne ja moraalne panus noor-te organisatsioonidele, eriti just tõ-hus panus püülagrite väljajaitamisel ja suurritustesse korraldamisel on tohutu väärtusega, seda enam, et kõik see töö on toimunud tasuta, üksnes noortesõprade vabal tahtel, sageli ka ohvrimeelselt ühise rah-vusliku missiooni kandel. Vahest kõi-ge tabavamalt iseloomustas seda tööd (kuuldud allakirjutana poolt Koit-järve püülagri külastamisel Root-sis kui üks noortesõpru üteldes: "Ei raha eest keil sellist töö ei teeks". Aga südamega on noori abistatud ja rajatud sageli otse ohvrimeelse pa-nusega püülagreid ja teisi ettevõt-teid kui eesti nooruse rahvuslikele taimelavastid, millel on kestev väärtus.

H. MICHELSON

Purjetaja voit Kielis

KIEL (EPL) — Läänesaksa rega-til Kielis võistles hiljuti ka eest-lane Valter Saaristu Stockholmist, kes tuli esikohale OK-jollidega purjetamises üldkõrvavõttes.

● Saksamaale lendas USA-st oma vanemad külastama. New Yorki elune matemaatik Jaan Kurrik. Täie järgne hiljem abikaasa, prof. dr. Maire Kurrik-Jaanus koos tü-trega.

Kuue kuuga 5 miljonit uusi hoiuseid

TORONTO (VE) — Toronto Ee-sti Ühispank jatkas käesoleva aas-ta esimesel poolel jõudsat rühki kümneilmiljonilise äriseisu suunas. Olles 1971. a lõpuks jõudnud üle-tada äriseisu 7,8 miljoni piiri, mil-lest hoiuarved moodustasid 7,4 mil-joni ja osa- ning tagavarakapita-lid 360.000 dollarit, arene 1972. aas-ta esimesel poolel vilgas uute hoiuste juurdetulek. Hoiuarvete üle-seis tõusis selles aasta juuni lõpuks 1.000.000 dollari võrra (5 milj kr). seisuni 8,5 miljonit dollarit, mille tulemusena ka üldine äriseis tõu-sis 8,9 miljoni dollarini.

Laenukamise alal kontsentreerus poolaasta tegevus kinnisvara laenu-de alale. Teatavasti personaal-laenu-de (8,4 prots.) üldulatus piirdub juba aastaid umbes 800.000 dollariga.

Tavaliselt suuremat elevust on ol-nud kinnisvaralaenude alal, millelste üldseis tõusis poolaasta jooksul 373.000 võrra seisule 3,25 miljoni dollarit 30 juuniks sel aasta.

Lühiteated Ameerikast

● Valitsus andis Boeing lennukikompanii loa müüa Puna-Hiinale 10 Boeing "707" dzetlennukit kogusummas 150 milj. dollari eest. Kuna neid reisilennukeid võib kasutada ka kaubaveoks, seega ajaliselt otstarbekas, oli kaitseministeerium selle teingu vastu.

● President Richard Nixon tegi korralduse valvata selle järele, et suuriridega saavutatud kokkuleppe põhjal toidulaineid suurmüügi hindade alanemine tegelikult rakendatakse ka väikemüügil, nii et ostjad saaksid toiduaineid odavamini. Lühiajandiselt soodsaimad ostutaktid kõige lähemal ajal.

● President Richard Nixon teatas, et lähemal ajal ta avaldab kogu maailmale, valitsustele ja rahvastele kutsu külastada USA-d riigi iseseisvuse 200 aasta pidustuste raames, mis kõrgpunktile jõuavad 1976.a.

● Ameeriklastest erisid sõjavägi II maailmasõjast ja Korea sõjast pidasid oma esimese ülemaalse kongressi Portlandis, Oregonis ja vastu võetud resolutsioonides kiitis heaks kommunistliku Põhja-Vietnami pommitamist. Tervalt vastu olid nad väeüksustele amnestia andmisele.

● President Richard Nixon tegi korralduse, et kõik siseriigi lennuliinide reisijad kontrollitakse enne nende lennukile lastmist isikultööndavate dokumentide osas, otsitakse läbi relvade avastamiseks ja põhijätkumalt kontrollitakse ka pagasit.

● Valitsus teatas töölohu tunduvast vähenemisest: töömisteriumi andmetel langes töötute protsent kõigest töövõimelisest 5,3%, mis on madalal määral alates 1970. aastast. Majandusliku loodetaks suuresti paranevat veel enne üldvalimisi.

E. Päevade näitused

TORONTO (EPL) — Neid näitusi on neli: Audiovisuaalne ülevaade eestlastest elust Eesti Majas, Ülemaailmne Eesti Kunsti Näitus Tartu College's, Eesti Raamatu Näitus Ontario Institute for Studies in Education'i ruumides, Eesti tekstiilid ja käsitöö Royal Ontario Museum'is. Nad asuvad üksteisest just sellisel kaugusel, et ühest päevast nende külastamiseks ei jätaku, kuigi asudes Toronto peamiste liiklusteede läheduses jala-vaeva palju ei tule näha.

Istudes Eesti Maja väikeses saalis ja vaadates diapositiive ja kuulates teksti ja muusikat heilindit tunden ma ära Vello Salo hääl — see on selge ja kindel ning parajalt energiline ja tundlik. Olen juhtunud kuulama, et selle display valmistajail on olnud kasutada 2000 diapositiivi ja neist on valitud 500 — need puudutavad vabadusega, sõjapäevi, maapakkumist, laagripäevi mitmel maal, seal tekkinud isetegevust, asumist asukohamadesse, eestlaste organisatsioonide ja tegevust kõikidel elualadel, rahvuslike ning kultuuriliste traditsioonide jätkamist ja usku tulevikku ning vabaduse.

Kahelikümne minuti jooksul saab imeliku kombel elavaks ja haarakse see elu mis nüüd on muutunud ajalooks. Mustvalged pildid vahelduvad värvilistega, puhuti tulevad vahel selgitavad tekstid ja elustavad värvilised ning on heameelentunda, et selle töö tegijad on olnud andekad mehed, kes õieti on kasutanud moderneid tehnikasid vahenditeid. Pildid vahelduvad sobivas rütmis, esitus on elav ja värsked ning rõõmsad tekstid asjalik ning ilma paatosega. Olen valmis väitma, et audiovisuaalne esitus on üks positiivsemaid saavutusi EP raames.

Alumisel korrusel on eritubades

esitat Eesti Tilienduskooli, Skautide ja Lasteadeade erinäitused ning on tõesti huvitav pilku heita tööle, mis seal tehakse ja noteerida leidlikke võtteid ning huvitavaid tagajärgi. Koridori seinu täidavad laste joonistused ja jääb mulje, et osatakse sisenada julgust ja vabastada lastes peituvaid võimeid.

Ülemaailmne Eesti Päevade kunstinäitus Tartu College saalis on kokku toonud 60 kunstnikku 9 maalt: Ameerika (13), Austraalia (4), Belgia (1), Inglismaa (2), Lõuna-Aafrika (1), Kanada (22), Rootsi (9), Sakamaa (3) ja Taani (1) — ja selles mõttes on tõesti saadud esmakordselt ülemaailmne näitus korraldada. Väljapanekuid on kokku 114 ja neid on tulnud paigutada seinteile kohati kahele realt ja ka abiseinteile. Viimased on tumedad ja võidunud. Näituse avakõne pidas kutsutud külaliskõnele Hanno Kompus ning näituse suurimaks teeneks on, et rida kunstnikke, kes kauges maades elavad siin oma teosed esitavad ja seega liituvad eestlaste kultuurilise tegevuse. Näituse kataloog on kaine ja illustreeritud trükk.

Eesti Raamatu Valiknäituse avamine oli toonud samuti kokku niipalju rahvast, et mahuti vaevu ruumidesse. Avakõne Helmi Mäelot, Raamatuid on kõikidel aladel, väljaarvatud vaimulik kirjandus mis on esitat muaj, samuti puuduvad ajakirjad ja ajalehed. Selle eest on mõningaid kaanekavandeid ja illustreerimise ning valimik eksliibrisid Emil Eerme kollektsioonist, ja kirjanike fotod ja nende käekirjanäited ning see on ka näituse huvitavam osa.

Ekstsiibrisid on esitat maitsekalt ja moodustavad kogu näituse professionaalselt korraldatud osa, raamatud on esitat nii, nagu seda ollakse harjunud tegema omavahelisel ja improvisatsioonil raamatunäitustel. Näituse auanem Marie Under on nurka paigutat laul mida lüüstab kimp punaseid roose.

Midagi piinlikku on näituse kataloog — seal on pea igal leheküljel trükivigu, osa kaanekujundajaid on nimetat, osa mitte, osa illustreerijaid on nimetat, ingliskeelne osa on puises keeles ja tiilile tõlked on valeldavad. Näiteks on B. Kangro "Ajatu mälestus" tõlgitud "The Eternal (Ilgavene) Mälestus". I. Laabani "Ankruketi lõpp on laulu algus" — "The Beginning and the End of My Song" (Mu laulu algus ja lõpp) P. Krusteni "Laev akna taga" — "A Ship on the Other Side of Window" (Üks laev akna teisel poolel) jne.

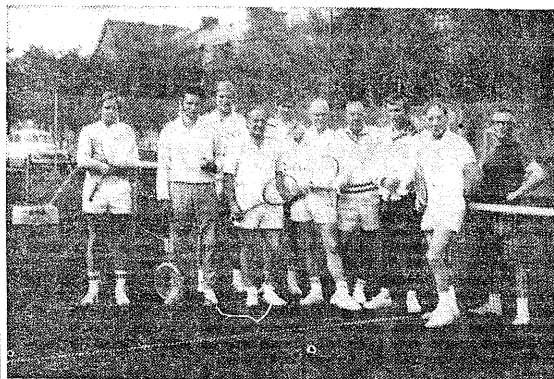
Eesti Tekstiilid ja Käsitöö on väljas Royal Ontario Museum'i ekstsiliidide osakonnas kogu juuliku. Näituse korraldajale on see suureks teeneks, et nad on suutnud koguda rikkalikku ja huvitava materjali ja hankinud võimaluse selle esitamiseks avaruses muuseumis. Näitus on selles eriti varutud ruumis ning mõju hästi ning soliidset ja ma kuulen asjaomastel daamilt, et väljapaneku on korraldanud muuseumi personaal.

Kõik objektid on varustet ühtlaste tekstidega ja suurtes klaasviitriinides oskusega komponeeritud grupid rahvarõivast, võõdest, linadest, vaipadest, kinnastest, igatmoodi tikandist mõjuvad huvi ning respekti äratavalt. On tõsi, et heameel kinnitanda, et vähemalt eesti naiste osavate käte töö on Kanada publikule esitat soodsalt ja uhkust tekitavalt.

ENDEL KÖKS

Peapiiskopi kandidaad okup. Lätis

WASHINGTON (EPL) — Läti kirikupetaja dr. teol. Karlis Bizcups, kes Läti peapiiskopi valimisel oli üks kandidaate, kuid jäi vähemuse, sõitis nüüd ootamatult okup. Lätisse külastajaks.

Grupp SET handikap-võistlusist osavõtjaid Stockholmis. Vasakult Suit Joandi (finalist), Roland Turner, Rait Joandi, Uno Vipper, Kaarel Lehiste, John Leesi, Peet Valdas, Rein Sule (rändkarika selle aasta võitja), Alfred Riimar ja Hirjo Leemets. Osavõtjaid oli 18.

Rohked uppumised Eestis

Rahva Hääl, kompartel peahülekandja Eestis, hoiatab kuumade ilmadega suplejaid ettevaatusele ja loeb üles terve rea uppumiskuuludest kuubahetustel. Kolme lüsa päeva uppust tervelt 22 inimest. Lisatakse: "ainult neli neist ei olnud purjus".

Peipsi ääres uppus 1. juuli oma 50-a. sünnipäeval puusepp A. Väljaots Tapalt, kes jäi megama kummimadratsil veel ilueldes ja kukkus vette. Kuna ta ei osanud ujuda, siis ta uppus.

68-aastane Edgar Ratnik katsus Tartus üle Emajõe ujuda, et teisel pool olevast kauplusest viina osta. Ta ei jõudnud kaupluseni ja uppus napiksaalet silma all.

33-aastane Vladimir Ellandi Kivõlist läks Ujaste järve ujuma kohal, kus allikaterohkuse pärast on hoiatustill väljas. Ta ei tulnud tagasi.

2. juulil uppus Sillamäe veehoidlase Narva tuldeorjaja Feodor Stepanov, 43 a. vana ja purjus.

Vasalemmas uppus samal päeval Rummus asula paemurru-augus suplemisel Harju Risti Kömmaste küla elanik Elmar Raamat.

155 uut liiget okup. Eesti metodistidel

Torontos ilmu baptisti ajakiri "Usurändur" refereerib okup. Eestist jutustaja A. Kuumi ringkirja Metodisti kiriku liikunud aastate tegevusest. Selgub, et tegutsevate 14 koguduse liikmete juurdekasv üle maa oli 155.

Ordineeritud jutlustajaid on 16. Tallinna kogudus on suurim 1153 liikmega ja krhe jutlustajaga, kogudusel on oma mees-, nais, pasuna-, kandle- ja mandoliinikoorid. Usklike arnetused kirikule olnud 27.798 ruble.

Moskvas toimunud võistlustel hüppas Reet Kaarneen kõrgust 1,77 ja parandas tema enda nimel seisvat naisel kõrgushüppe eesti rekordid 4 sentimeetri võrra. Teise eesti rekordi püstitas kuulitõukaja Jaan Osi tagajärge 19,28. Eelmine A. Tammerile kuulunud rekord oli 4 sentimeetri vahem. Helgi Parts heitis naiste kestast 54,12.

Tartus toimunud juunioride võistlustel hüppas 17-aastane kooliõpilane Allan Elerranna 2,05 kõrgust. See on uus noorterekord.

K. Vahtras 60 aastat

Nüüd on siis ka Kaarel Vahtras jõudnud seniorideikku kuna ta 16. juulil tähistas oma 60-nädal sünnipäeva. See on iga, mis vanasti Roomas kuulus senaatorite staatusele ja mis vajalikkude võimete eeldusel pakkus võimalust riigilist juhtivat osatõimseks. Meil maapaos asendab riigile meie töö ja tegevus rahvuslikes, poliitilistes ja seltkondlikes organisatsioonides ning sellel tööl ei ole ka Kaarel Vahtrasel olnud aega nii kaua oodata, vaid ta on andnud kaasmaleasile Uppsalas ja kaugealgi juba üle 25 aasta jooksul oma parima, mida tuleb seda kõrgemalt hinnata, kuna meil neil aladel valitseb krooniline töökäepuudus.

Jättes kõrvale esimehameeti kui ka laekuri, sekretäri j.t. kohad nimetatud ja teiste Uppsalas organisatsioonides, millelised ja korduvalt eduga on täitnud, tuleb siinkohal kiitvalt esile tõsta K. Vahtras väljapaistvat organisatsioonivõimeid Uppsalas "katusorganisatsioon", Eesti Seltis, kus esimeheportfell juba korduvalt on tema käte usaldatud ja on seda ka tänavu.

Siin võib juubilar Vahtras (tänu ka töökaile kolleegidele) oma arvele kirjutada rohkelt ülimalt hästiõnnestunud avalikke üritusi. Ta on meister ka huvireiside korraldamise alal, fakt, mida ta alles äsja suvel hilgaval tõendas. Samuti on tal teenetid õpperingide ja muude ürituste alal.

Ent Vahtras rahvuslik idealism koos teadlikkusega ja võimete ulatusliku mahuga lubab tal edukalt kaasa lüüa ka väljaspool Uppsalat ja nimelt keskkororganisatsioonides nagu EDU keskkororganisatsioon, ERN-is, ERF-is, Eesti Komitees ja EUS Liikvaks.

Ag. Vahtras häll on kord kiikunud Põhja-Eesti rannikul Viinistul, Rootsis on ta andeka muulakeemikuna saavutanud agr. lic. kraadi Ulltuna põllumajandusülikoolis, kus ta praegu töötab assistendina, täites vahel ka professori ülesandeid. Tema sulest on ilmunud erialaseid artikleid ja raamatuid.

Kaarel Vahtras on mees, kes seni reisides ei pidanud suurt huvi, ent nüüd Eesti Päevade puhul loobus suvitamisest oma armsas Grisslehamni suvilas, võttis kaasa oma kaks last suurlaagrises "Interneri-miseks" ja lendas üle "suure lombi", et Torontos delegaadina osa võtta rahvuslikust kongressist. Nii saame juubilarit kiita surrada alles post festum. Kuid siinkohal olgu talle öeldud suurim tänu tehtud töö eest, õnnitlused sünnipäeva puhul ning soovitud õnne ja head edu edaspidiseks.

J. LINDVERE

● Austraalias Adeloides tähistas 75 a. sünnipäeva kohaliku eesti evangeelise koguduse jutlustaja Volde-mar Lees. Kõnulemal tegutses V. Lees äärmehena. Ta on viimasel kümne aastal olnud Adelaide koguduse jutlustajaks.

Eestlased on ainuke vähemus Rootsis, kel on kaks korda nädalas ilmuv informatsiooni- ja uudiste- leht päevaajakirjanduse tüübist, eestluse häälekandja

EESTI PÄEVA- LEHT

Seda eelist on eesti rahvusgrupil põhjust hoida üldise kogunemisega tellijaskonda. Rootsi ajakirjandusel on rasked ajad ja neile antakse riiklikku abi. Eesti ajalehte ei aita aga keegi muu kui eestlased ise. Seepärast on oluline, et

kõik eestlased on eesti ajalehe TELLIJAD

Helistage EPL talitusele tel. 08/21 84 46. Paneme Teile ajalehe käima. Või tellige otse kõikidest postiasutustest Rootsis ja Skandinaavias.

Armas ema ja vanaema

Minna Anson

* 16. 7. 1889 Pärnumaal
† 18. 7. 1972 Göteborgis

Leinavad

TUTAR POJAGA

Sest tema seest ja tema läbi
ja tema sisse on kõik asjad,
temale olgu au igavesti,
aamen.

Ro. 11,36

Matustelitus toimub laupäeval,
22. juulil kell 12 Uthy kirikus.

Kallist koduküla naabrit ja
sugulast

Minna Anson'i

mälestavad

FEET AINSAAR
perekonraga

KRISTJAN EISENSCHMIDT

VILIP EESMAE
perekonraga

ELMAR ÖÖBIK
perekonraga

Van.lein.

Arseni Möttus

Mälestab leinas

EESTI OHVITSERIDE KOGU

ROOTSIS

Armast sõpra ja kolleegi

Arseni Möttus't

mälestavad kurbuses

JOHAN ADAMSON
abikaasaga

FRED ADAMSON
abikaasaga

KRISTJAN PERENS
abikaasaga

ERICH ASPE

Muljeid suurokkutulekult: "Parim üritus — raamatunäitus"

TORONTO (EPL erikirjasatjalt) — Meie kirjanduse ja kultuuri eest väsimatult võitlev "grand old man" Artur Adson seal kaugel maailmalises Hägerstenis võib rahule jääda — tema isalik tugev noomitus on annud hää tulemuse: Ontario haridusministeeriumi suures näituse saalis pühapäeval 9. juulil rohke publiku ja kirjanike osavõtul avatud raamatunäitus on õnnestunud, väärikas ja üks paremini korraldatud UEP üritusi üldse.

Hirmsast ringijooksmisest ja magamatusel nürinenud meeled lähevad õige erksaks ja meel isegi pisut hardaks kui silmad raamatute hulka pikal laudade real vastu suure näituseruumi (umbes kaks korda

Stockholmi Eesti Maja seitskondlike ruumide pikkus) paremat seinä äärit. Ligi 600 teost on siin väljas, kusjuures enimmalt raamatuid, proosa, teaduslik kirjandus, memuaarid, võõrkeeltesse tõlgitud teosed.

Eriosakond on eksliibristel. Neid on kaunides, silmi virvendama panevates "muustrilistes" ridades seintel ligi 700 tükki kokku 50. kunstnikult.

Aga esimesel hetkel paelub külastajat näituse auanema Marie Underi paguluses ilmunud luuleraamatute ja valikkogudega laud poeetisi suure litograafia-trüki valmistatud portree aial kunstnik Joann Saarniud. Rootsiid lõhevaasis levitavad meeldivalt rasket suveaia lõhna. Meie poeesia esimene leedi on saanud

väärika esituse. Tuleb ainult kahetseada, et kaugus ja tervis teda siia ei lubanud.

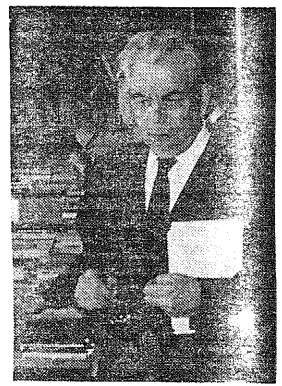
Korraldaja Kaarel Eerme, kes viimased päevad on päriselt "elanud" näituse ruumis, on kohal — veidi väsinud ja peast hulga valgem kui teda 25. aasta eest Londonis nägin. Eriti hästi on tal õnnestunud meie kirjanikest-juubilaride sein. Siin on iga sünnipäevalase pilt koos käekirja prooviga. Iga säärase montaaži ülemises nurgas on kuldne loorberipärg aastarvuga keskel.

Meie passiivsed lugejad järjest shokeeruda püüevad uus kirjanik dr. Enn Nõu Uppsalast on saanud väljavõtte oma novellikogust "Vastuvett" ja alustab: "Klaasid kokku Stalini auks"... millele järgneb rõve piiskopi mõrvmäe sisse... "Kas teile seal Rootsis misti enam puha pole", küsitakse. Võibolla oluks parim paar sõna retseptile kirjutada, nagu seda teeb teine doktor — Ivar Grünthal.

Raamatunäituse puhul esinevad kirjanikud kogunevad suure Wandraadi-Koelli, meie esimese eestikeelse raamatu, seinale reprodutseeritud lehekülje ette. Vanas arhailises sõnastuses katke meie isa palvest, "Synud tahnas sundkuth tayvas nynda kaks maapel" on näituse motoks. Näitleja Valve Andre loeb Marie Underi rihmitud lühitütu, pealkirjaga "Soov" "Et eales eh poole suuga? Ei teeniks ma, /Kui oma teed ma käin et tunneks ma mu sammu/ Juur mullas, ülespoole püüda ühes punga. Ja kõik mu teed, et saaksid need/ Ka koju minu rammu."

Näituse ametlik avaja oli Helmi Mäelo (kelle sõnavõttu on EPL juba refereerinud).

Ain Kalmus rääkis kolmest inimsoo revolutsioonist: Prometeuse tule varastamine, Jumalate käest inimestele, seemneiva sattumine inimese pihku ja kirjasõna avastamine. Gert Helbemaie Londonist rääkis keelatud raamatust ungari punarezhimil alla, mis on täis velusid tõde. "Kui need raamatud siin kõnelevad TÕDE neile, kellele nad senini on vaikunud, siis on see näitus kahtlemata oma ülesande täitnud. Tuleva sügise juubilar Salme Ekbaum ütles, et oleme siin 'lauluva soo, aga mureliku sõdamaga'. Ta jätkas: "Pagulasikirjanud sulg pole kuivanud ega kuivagi kui me oma arrogantuses oma okka mitte ära ei sae." Lõpu tervituses tõstis konsul Ilmar Heinsoo esile Arved Viirildari "Ristideta Haudade" ingliskeelse tõlke ilmumist; fil. dr.

Õnnestunud raamatunäituse peakorraldaja Kaarel Eerme.

Ilse Lehist tõlgitult, Toronto kirjastuse Clarke, Irwin & Co. Ltd. kirjastusel. See raamat on juba saanud suure tähelepanu osaliseks. Nii on Kanada lehed seda juba mitmeti maininud ja sinne raadio "Lahtise mikrofooni" programm pühendas "Graves without Crosses" ilmumisele terve enneloona. Järgnevalt anti äärelaste juubilaridele Hannes Ojale ja Harri Asile üle tervituste-erimühit. Algas jutukas sugimine — raamatunäituse juures üha suurenevast lühimäe palavuses. Hiljem seikus, et keegi oli õnnetsuseks juhataja-sekordelise nupu valepildi ära keernud... Paljud kolleegid ruttasid oma värskest vanaisa Gert Helbemaie kelle filmi alal tõttav tütar. Enne sai kolme kuju eest väikese poja enaks. Lapsele pandi ta isa, inglase filmidirektori, soovil ka üks võimas eesti nimi — Kalev. Kui ühel päeval üks eesti tuttav Helbemaie koju heiskas ja küsis, kuidas elab siis "Teie väike", vastas parajasti tõdesse süvenenud kirjanik, et "hästi." Stuv praegu kapi otsas ja sõõb pähkleid maasikatega segi... "Daam pani ehmatusest rabatult toru ära. Gert Helbemaie mõttes aga harmumuse. Gert oma väikest võõravarat Mäelo, kes tema lasteraamatuga mõne aasta eest kuulsaks sai. Nüüd elabgi seda lugu terve Londoni eesti pere."

Teame siin paari päeva möödudes, et raamatunäituse külastamine jätkub suure hooga. vaatamata ühtsuse kuhjumisele ja suurele valikule. Täht alalt. Meenuvad konsul Ilmar Heinsoo, endise "Londoni poeetide ning muude kanglaste kamba mehe" lõpusnõud näituse avamisepäeval: "Kui meie südamed eest raamatut sohtes sama sojoad on kui see näituseruum siin, siis pole meil midagi karta oma kirjanduse tuleviku pärast."

KARIN SAARSEN

Handelstidningen eksiilraamatute võltsimiskatseist

Göteborgi Handels- och Sjöfartstidningen tõi ära kultuuriküljel fil. mag. Alex Militsi artikli "Eksiliikirjastus võitleb võltsingute", mille alguses tutvustatakse eestlaste eksiliikirjastustevõist, mis hõlmab kogu vaba maailma: 25 aasta jooksul on eesti eksiliikirjastused avaldanud umbes 1.800 raamatut eesti keeles trükkiravuga kuni 5.000. Nende hulgas ilukirjanduslikke originaalteoseid üle 500, kogumussilmsilise lehekülgede arvuga ca 120.000. Ülejäänud on varemilmunud teoste ümbertrüki, tõlkeid ja erialaline kirjandus. Väiksem osa on populaarteaduslik või poliitiline.

Muu hulgas juhtiks tähelepanu, et Eesti Kirjanike Kooperatiiv, mis asutati viiekskümnendate aastate algul, on tegelikult olnud eeskujuks rootsi kirjanike hiljuti asutatud oma "Författarförbundet". Edasi ütleb: "On endasamastatav, et eksiliikirjastused sageli avaldavad teoseid, mida poliitilistel põhjustel ei saa trükkida kodumaal. Mõnikord jõuavad sellised teosed kas turistide kaudu või muul teel Nõukogude Eestisse. See müidugi on pahandanud või-

me Tallinnas ja Moskvas. Mõnel juhul on see esile kutsunud tõelise kirjanudusliku sõja.

Näiteks kirjastus EMP Stockholmis on avaldanud pärast paljude aastate uurimistööd, millest paarsada autorit osa võttis, monumentaalteose 10 andes Eesti riigi ja rahva saatusest "Teise maailmasõja jooksul. Sellele järgnes koguteos Eestile saatustest aastast 1945-1960 kuues raamatust. Kirjastus EMP on hiljem ümber organiseeritud ja kannab nüüd nime Välis-Eesti.

Mõlemad koguteosed annavad artiklite ja dokumendikogumike vormis tõetruu pildi Eesti saatusest alates 1939 kuni 1960. Loomulikult ei ühtu see ajalookirjeldus nõukogude ametliku versiooniga. Seepärast on nõukogude kirjastus Kodumaa Tallinnas läinud puhta võltsingu teele ja jämedalt rikkunud autoriõigust. On nimelt avaldatud "järg" Eesti riigi ja rahva saatusele Teise maailmasõja ja ajal täpselt samalaadset paberit, trükkkirja ja kujundusega ja sama pealkirja all. Järgkorra numbrus jätkub Stockholmist väljaandest. Kodumaa köited on nummerdatud XI, XII ja XIII.

Ka võltsing on üles ehitatud kui artiklite ja dokumentide kogu. Kuid "dokumendid" on kohandatud nõukogude tüüpilisel viisil ja mõnikord otse auhaavavalt nimeliselt nimetatud isikute kohta eksililis, keda näiteks süüdistatakse koostöös natsidega ja oma ma reetmisel...

Artiklid on mõnikord kohmakad, kuid sageli osavalt tehtud tüüdi ja valet põhimides. Lugeja peab ära tundma tõe ja sellega koos alla neelama vale, ühendudes ka süüdistustega isikute vastu eksililis.

Sel põhjusel on kirjastus Stockholmis mitu korda esitanud proteste autoriõiguse jämeda rikkumise vastu Rootsi välisministeeriumi kaudu. Ilma tulemusteta. Rootsi välisministeerium on võimetu midagi saavutama, kuna N. Liit pole alla kirjutanud rahvusvahelisi konventsioone autorite ja kirjanike õiguskaitse suhtes ja võib järelikult teostada milleisid võltsinguid tahes. EMP on esitanud protesti ka Liitunud Rahvaste Organisatsioonile, kuid samuti ilma tulemusteta.

Kirjutust saadab pilt, kus rahvariid Stockholmis Eesti Algkooli õpilane Pia Väin näitab võltsimata koguteoste kõrget kuhja.

Leinateateid

Manchesteris, Connecticuti osariigi USA-s, suri 28. juunil Ado Reik, sünd. 5. jaanuaril 1897 Vana-Anstalas.

New Yorgis suri 29. juunil Robert Kristjuhan, sünd. 28. augustil 1915 -tiimsis.

Ühendriikides suri 7. juulil Aleks Siideros, sünd. 28. märtsil 1901.

Ühendriikides suri viiulikunstnik Ludvig Jakobson.

Torontos suri 26. juunil Maria Paas, n-nä Kull, sünd. 28. veebruaril 1899 Petrogradis.

Torontos suri 4. juulil Julius Kruuv, sünd. 13. märtsil 1889 Värnamaal.

Torontos suri 3. juulil Pauline Baltser, sünd. 8. veebruaril 1888.

Bradfordis, Inglismaal suri 18. juunil Oskar Kuusmaa, sünd. 20. novembril 1907.

Professor

Harald Perltz't

mälestavad leinas

HILDA KAURI

HILJA ja JUHAN KAURI

Egiptus saadab

Algus lk. 1

ruumi peab varem-hiljem keegi täitma. Ent kes?

Esimesed kommentaarid Washingtonist on ülimalt ettevaatlikud. Püütakse asja tõlgitseda nii, et venelased on käitunud täiesti kooskõlas kokkuleppega Sovjeti juhtide ja presidenti Nixon'i vahel. Nimelt otsustati olla tagasihoidlikud relvasaadetistega just Lähis-Ida, kusjuures nii USA kui ka N. Liit ütlesid end olevat huvitatud probleemist rahulikust lahendusest UNO raames.

Israel on oma kommentaarides samuti ettevaatlik. Nenditakse, et lahkheldus N. Liidu ja Egiptuse vahel on Israeli vaatevinklist retetunud, kuna seega langeb ära võimalus otseseks Sovjeti intervetsiooniks, ev. ühe sõja puhul.

Ent kriipsutatakse ühtlasi alla, et olukord võib tekitada täiesti paradoksaalse olukorra, kuna lahkheldus N. Liidust kindlasti suurendab egiptlaste rahvuslikku eneseteadust ja uhkust. Millega oma korda kaaneaksid need tulevatetused Suessi kanalil ümbruses.

Israeli sõjaväelased on aga üsna kindlad, et president Sadati otsus on vähendanud sõjaohu üldiselt. Ilma Sovjeti ekspertide abita vaevalt

Egiptus julgeks Israeliile kallaletungida. Sovjetist saadus sõjalise abitus on osalt niivõrd tehniliselt kvalifitseeritud, et egiptlased võinud algaustandimis ei oska seda sõjaprotokollidelt ära kasutada. Ja panjaleikum väljaõpe võtab aega.

Peale selle tuleb arvestada ka asjaolu, et egiptlased varem või hiljem on asetatud probleemile ehitamistest reservatsioonidega. Kui egiptus-Sovjeti lahkheldid peaksid oma töised, siis vaevalt on N. Liit suvitatud reservatsioonide saatmisest soovivalekile" riigile. Israeliis oletatakse, et võibolla Egiptus tuleb küs püüda osta relvi Prantsusmaa või ev. auaalselt Suurbritanniast. See on ju müidugi võimalik, et egiptlased Israeli kommentaarid, kuid seepärast peab alati arvestama, et N. Liit ja Egiptus enm ei saa midagi Egiptusena või vaevalt ka laenuvaid saadud relvade eest tuleb maksu suu-larahas. Ja Egiptus pole tegelikult kuigi rikas riik.

Stockholmis abiellusid Helja Mathias Henrikson ja Sylvia Herodes. Pruut on vet. med. dr. Arthur Herodes ja tema naine mag. Signe, n-nä Michanov. Tütar.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

TELEVISION 1

16.40 Utblick. Färg. Aktuellt utrikesmagasin med Tor Ahman. Textat. Suomenkieliset ohjelmat: Finskspråkiga program.

17.00 Mia. Filmikertomus Etelä-Koreasta Suomeen saapuneesta Mia. Mia — en sydcoreansk flicka som kommit till Finland. Textat på svenska.

17.15 Kuuma rautaa. Riidely, kiitelty Rautaurukki. Mitä merkitsee kehitysalueelle perustettu valtiönäytö ja kennele?

17.30 Lönar det sig med järnbruk? Det statliga järnbruket Rautaurukki. Textat på svenska.

17.55 Helgmaalsringning. Färg. Från U16 fiskarkapell i Ångermanland.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Tarzan. Färg. 14. Hur skall det gå för Cheeta?

18.30 Gäst i ettan.

19.00 Fabernas värld. Färg. Fröken Stork är förkyld.

19.05 Nanan. Färg. Fransk serie om en sammarflicka på väg mot toppen. Del 9. Regi: G. Regnier.

19.10 rollerna: Francoise Laurent, Denise Provence, Jean Vinci, Patrick Jeantet och Paula Dehelly.

19.30 TV-nytt, sport, väder.

20.00 Cousteaus undervattensvärld. Färg. En serie expeditioner av Cousteau inspelade under en jordensutredning med forskningsfartyget Calypso 7. Blackfiskarnas natt.

20.30 Sommarlåt. Färg. Catrin Westerlund, Björn Skifs, Pierre Lindstedt, Bert-Åke Varg, Modern Sönd Quintet och Lasse Samuelssons ork.

21.35 Bland opiumodlare i Laos. Färg. Fransk reportage.

21.50 55 fortsatte 30-talet — Gardar Schiberg läser SF-journalen berättar.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15—23.05 Jason King. Färg. Sex äventyr — där allt kan hända — med Peter Wyngarde som den otrologiske deckarförfattaren Jason King.

TELEVISION 2

18.10 VM-schack. Färg. Bo Teddy Ladbeg.

18.30 Vill du veta? Färg. Staffan och Kersti berättar för de yngsta om vantar.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Gammeldans. Färg. Med Bosse Larsson samt Eric Öst och hans glada spelmän från Möllagården i Östarp. Gåster: Mona Wessman, Harry Brandelius och Arne Bertini.

20.00 Lady från Shanghai — film av Orson Welles med bl a Rita Hayworth och Everett Sloane.

21.30 TV-nytt.

21.35 Gröna nöjet. Färg. Underhållning med Sif Ruud, John Harryson och Bruno Glennmarks ork.

TV Söndag

TELEVISION 1

13.30—15.00/15.30 TV-cup i fotboll. Färg. Final i ungdomsturneringen anordnad av Fotbollförbundet och SR. Matchen spelas på Farsta idrottsplats. Kommentator: Fredrik Belfrage.

17.20 Ibblick. Färg. Aktuellt inrikesmagasin med Lars Orup. Textat.

17.30 Treffpunkt München. Färg. Råd och tips på svenska, ord och drill på tyska med Franz Stroh. I. På väg.

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Man är väl diplomat — engelsk filmkomedi från 1959 med Peter Sellers, Terry-Thomas, Luciana Paoletti och Thorley Walters. Regi J. Dell och R. Boulting.

19.30 TV-nytt, sport, väder.

20.00 Bill och Bus. Färg. En barn- och familjebuskis av Åke Söderqvist och Gits Olsson med Gunn Wällgren, Rolf Bengtsson, Bert Åke Varg, Torsten Liljecrona och Carl Billqvist. Gästartister: Sveriges Jazzband.

20.25 Bombi Bitt och jag av Fritiof Nilsson-Piraten. Del 3.

Vari berättas vem den märklige skogsmanen är och hur Bombi Bitt och Eli får följa med till Kiviks marknad.

21.15 Var med och bjöd — inför onsdagens auktion i TV 1.

21.25 Det levande ljuset. Färg. Jazzgudstjänst i sommarnatt med Daniel Sandén, Göteborgs Jazzensemble och Gilbert Holmströms jazzensemble.

21.55 Lasse — film av Mirsad Begovic och Anders Gøthberg.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15—22.45 Sportspegeln.

TELEVISION 2

15.45—17.00 Svenskt Derby/Jägersro. Färg. Direkt från Sveriges största galoppövning med Björn Zackrisson.

18.30 Vill du veta? Färg. Staffan och Kersti berättar om bröd.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Sportnytt.

19.30 Vildmark i USA. Färg. Djurlivet i den nordamerikanska vildmarken.

20.00 Två är mer än tvåan — sommarreiser från TV 2:s första år. I dag: Monica och Toots, Insändaren, Vilhelm Moberg möter Olof Palme i Kvällsöppet.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.25 Staden — USA 1938/39. Regi: Ralph Steiner och Willard Van Dyke.

TV Måndag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Mysteriet på Flaxton. Färg. Två pojkar på äventyr i 1890-talets England. 7. Versen.

18.30 Gäst i ettan.

18.55 Var med och bjöd — inför onsdagens auktion i TV 1.

19.00 På jakt efter guld. Färg. En serie om världens ledande idrottsstjärnor inför Münchenolympiaden. 2. Att övervinna tyngdlagen.

Höjdhopparna Matzdorf, USA, Ni Chih-Chin, Kina, och Shapka, Sovjet, och den legendariske Brumel under träning, tävling och privat.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 En helt vanlig söndag. Färg. Engelsk komedi om två fotbollslag som drabbas samman i kvartierseens nymatch. Regi: Mike Apted. I huvudrollen som domaren David Swift.

20.55 Mera krut i fortet. Färg. Den explosive tonsättaren och organisten Torsten Nilsson.

21.15 Väskan. Färg. Jugoslavisk tecknad kortfilm.

21.25 Lillhärjåden 1:1. Ett sätt att leva. En film om livet på en ensligt belägen gård i Härjedalen. I. Vinter.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15—22.50 Kliniken — filmatisering av P. C. Jersilds novell, som utspelas på ett hypermodernt sjukhus. I huvudrollerna: Majlis Granlund och Paul Budsko.

TELEVISION 2

18.30 Männan från framtiden. Färg. Engelsk äventyrsserie med skolflickorna Kate och Samantha och Kates bror Duncan. 5. Förföljda. I rollerna: Jane Anthony, Carol Hazell och Adrian Chergold.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Sommarkväll. Färg. Från Långedrag med Hagge Geigert.

20.00 Tro är en form av lättja. Färg. Lars Gustafsson presenterar sin skepticism eller sitt tvivel.

Tittarna har möjlighet att efter filmen ringa in frågor.

20.10 Varför blev pojken rädd för människor. Benny, 25 år och sjukpensionär skriver till sin läkare. Sedan ett halvår bor han i en stuga i Jämtlandsfjällen.

20.40 Utmaningen. Färg. Lars Gustafsson utmanas om sin skepticism eller sitt tvivel av TV-tittarna och

en frågepanel: Per-Arne Axelsson, Jan Myrdal och Leif Carlsson.

21.30 TV-nytt.

21.35 Sommarkväll från Långedrag. Färg. Hagge Geigert och Ewonne Winblad.

TV Tisdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Veronica — en sjöörvarberättelse. Färg. Efter en bok av Bengt Ingelstam. 7. Befria Portland.

18.30 Gäst i ettan.

18.35 Fabernas värld. Färg.

19.05 Vår nye magister. Färg. Engelsk komediserie i skolmiljö med John Alderton, Noel Howlett, Joan Sanderson och Deryck Guyler.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 Långdansen. Färg. Lennart Hyland i Borås.

20.40 Utblick. Färg. TV:s aktuella utrikesmagasin med Tor Ahman.

21.00 Sergiu Celibidache repeterar Blommornas vals ur Nötknäpparen av Tjajkovskij. SR:s Symfoniorkester.

21.30 Drottning Elisabet. Färg. Av Rosemary Anne Sisson. Del 2. Giftaslek. Regi: Herbert Wise. Medverkande: Glenda Jackson, Robert Hardy, Esmond Knight, Leonard Sachs, Ronald Hines, John Shrapnell, David Strong, Caroline Harris, Anthony Ainley, Stacey Tendeter, Clare Austin, Rachel Kempson, Dennis Carey, John Cairney, Vivian Pickles och Angela Thorne.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15—23.05 Drottning Elisabet, fortsätter. Färg.

TELEVISION 2

18.30 Liv i rörelse. Färg. Fransk naturserie — myrorna.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Sommarkväll från Långedrag. Färg. Programvärd: Hagge Geigert.

20.00 Fyrtornet och Släpagnen: Raska räddares rådhelhet — dansk film från 1926 med Carl Schenström, Harald Madsen och Elisabeth Fredriksen.

21.10 Dreyfus-affären — snabbkiss av det beryktade justitiemordet kring sekelskiftet, då den judiske kaptenen Alfred Dreyfus oskyldigt dömdes för spioneri för Tysklands räkning.

21.30 TV-nytt.

21.35 Sommarkväll från Långedrag. Färg. Hagge Geigert och Ewonne Winblad.

TV Onsdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Quentin Durward. Färg. Äventyrsserie om en ung man i 1400-talets Skottland.

4. Möte med kungen.

18.30 Auktion. Färg. Fynd under klubban till förmån för Radiohjälpen.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 O.S.A. Lennart Swahn frågar.

20.45 Scotland Yard. Färg. Reportage om den världsberömda Londonpolisens.

21.35 Blommornas vals ur Tjajkovskijs Nötknäpparsvit. Dir Sergiu Celibidache. SR:s Symfoniorkester.

21.45 Dr Yogami från London — Amerikansk skräckfilm från 1935 med Henry Hull, Warner Oland och Valerie Hobson.

22.10 TV-nytt, väder.

22.15 Dr Yogami från London, filmen fortsätter.

23.10—23.30 Treffpunkt München. Färg. Råd och tips av Franz Stroh. 2. Till bords.

TELEVISION 2

18.30 Skattekammeren. Färg. Tecknad äventyrsberättelse efter Robert L. Stevensons bok. Andra delen.

Kan verka skrämmande på känsliga barn.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Sommarkväll från Långedrag. Färg. Hagge Geigert.

20.00 Erasmus Montanus av Ludvig Holberg. Färg. Nyuppsatt skol-teater för gymnasieskolan. Översättning: Per Erik Wahlund. Regi: Per Edström.

21.00 Årtdiderna. Färg. För piano av Tjajkovskij, Sylvi Linn spelar.

21.25 TV-nytt.

21.30 Sommarkväll från Långedrag. Färg. Hagge Geigert och Ewonne Winblad.

TV Torsdag

TELEVISION 1

18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.

18.05 Kul på verandan. Färg. Sten & Stanley spelar och sjunger.

18.30 Gäst i ettan.

19.00 Fabernas värld. Färg.

19.05 Magistrens gamla gäng. Färg. Engelsk komediserie.

19.30 TV-nytt, väder.

20.00 Långdansen. Färg. Lennart Hyland i Halmstad.

20.45 Ibblick. Färg. TV 1:s aktuella inrikesmagasin med Lars Orup.

20.55 Människoakt. Färg. Engelsk serie. Del 17. Dödsänglarna. Regi: Cyril Coke och Bill Bain. I rollerna: Peter Barkworth, James Maxwell och Philip Madoc.

21.45 Kvinna i Sovjet. Färg. Var tredje ingenjör är kvinna och tre av fyra läkare är kvinnor. Engelskt reportage.

22.10 TV-nytt, väder, sport.

22.20—22.55 Ronnie och Ronnie. Färg. De engelska komikerna Ronnie Corbett och Ronnie Barker.

TELEVISION 2

18.30 Muminrollet. Färg. Av Tove Jansson och Lars Jansson. 6. Rubiner och byxknappar. Textat.

18.55 Väder.

19.00 TV-nytt.

19.10 Rapport.

19.30 Sommarkväll från Långedrag. Färg. Hagge Geigert.

20.00 Barlows män. Färg. Engelsk serie om en polisstyrka.

